

Een juridische wandeling
door Maastricht

Ontwerp: Textcetera, Den Haag

© 2025 Jan Smits | WJS uitgevers

Bezoek https://jansmits.eu/Juridisch_wandelen.html voor een overzicht van de gebruikte bronnen en rechtspraak en een verantwoording van de afbeeldingen.

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd bestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Tekst- en datamining van (delen van) deze uitgave is uitdrukkelijk niet toegestaan.

All rights are reserved, including those for text and data mining, A training and similar technologies.

ISBN 978-90-835481-7-3

NUR 820

wjs-uitgevers.nl

EEN
JURIDISCHE
WANDELING
DOOR
MAASTRICHT

JAN SMITS

Vooraf



Maastricht: historische vestingstad, bakermat van de industriële revolutie, culinair walhalla, symbool van Europese integratie én vestigingsplaats van 's lands jongste universiteit. Volgens de inwoners zelf is Maastricht ook de oudste stad van Nederland. Dat is niet helemaal waar, maar onbetwist is dat er al 2000 jaar onafgebroken mensen rondom de brug over de Maas wonen, werken en leven. En zoals in elke samenleving hebben die *Mestreechtenere* iets nodig om hun reilen en zeilen te regelen, hun conflicten te beslechten en bij voorkeur te voorkomen. Dat *iets* heet recht. In elke willekeurige stad zijn de sporen van dat recht en zijn beoefenaars (de juristen) volop zichtbaar – als je tenminste weet waar je moet kijken. Dat geldt zeker voor Maastricht, dat een bewogen juridische geschiedenis kent. Zeshonderd jaar lang werd de stad bestuurd door twee machthebbers: de prins-bisschop van Luik en de hertog van Brabant (later de Staten-Generaal van de Republiek der Verenigde Nederlanden). In 1795 werd Maastricht de hoofdstad van het gloednieuwe Franse departement Nedermaas en in 1815 vestigde Koning Willem I er het gezag over de al even nieuwe provincie Limburg – toen nog in het verenigd koninkrijk met België. Ook daarna bleef de befaamde *Mestreechter Geis* het recht in de stad kleuren.

Dit boekje nodigt iedereen, óók de niet-jurist, uit om eens met een juridische blik door de stad te lopen. Met de afwijking juristen eigen, doe ik dat zelf bijna dagelijks. De afwijking is overigens hardnekkig: exact dertig jaar geleden, in 1995, schreef ik een soortgelijke wandeling door Leiden. Ik wist toen niet dat ik ooit in Maastricht zou belanden en zich hier een nieuwe plek zou ontvouwen voor een ietwat buitenissige bezigheid. En waar motief en middelen al bestonden, was er in 2025 ook een aanleiding om een oud plan uit te voeren.

Voor wie 7 kilometer te lang vindt: de wandeling kan ook in de luie stoel of van achter het zit-sta-bureau worden gemaakt. Ik wens zowel lezer als wandelaar veel plezier.



J.R. Thorbecke (schilderij J.H. Neumann)

● Startpunt: Station Maastricht, Stationsplein 27

Het stationsgebouw (1915) is ontworpen door de bekende spoorwegarchitect George van Heukelom (1870-1953). Zijn bekendste werk is *De Inktpot*, direct naast station Utrecht Centraal. Van Heukelom stond sterk onder invloed van Berlage en de gelijkenis met het beursgebouw in Amsterdam is dan ook treffend, vooral in de imposante stationshal. Net als *De Inktpot* en de beurs is het station opgetrokken uit bakstenen (zo'n twee miljoen in totaal). Bij aankomst op perron 1 valt de jurist gelijk het Rijkswapen met 'Je maintiendrai' op, rechts aan de zijgevel naast de Döner Kebab. Dat is daar misschien geplaatst om de argeloze reiziger nog eens in te prenten dat Maastricht toch echt deel van Nederland is. Het station huisvestte lange tijd een douanekantoor en de marechaussee. Ook was er een aparte wachtkamer voor arrestanten.

De eerste spoorlijnen vanuit Maastricht voerden naar Aken, Hasselt en Luik. In 1865 opende toenmalig premier en grondlegger van de parlementaire democratie in Nederland J.R. Thorbecke (1798-1872) de eerste lijn richting het noorden. Als liberaal won Thorbecke bij verkiezingen voor de Tweede Kamer – toen nog volgens het districtenstelsel – diverse keren het toch zeer katholieke kiesdistrict Maastricht. Hij bezocht de stad elke zomer en werd dan uitgebreid gefêteerd. In een brief aan zijn vrouw Adelheid schreef hij: ‘men eet en drinkt hier onophoudelijk.’

- Loop het station uit via de stationshal, ga buiten links langs de ronde stenen zitbank, steek over en ga rechtdoor de Stationsstraat in.

Rechts is het statige Grand Hôtel de l'Empereur (1902), in eclectische bouwstijl. In de beginjaren huisvestte het hotel ook een casino. Gokken was in de stad Maastricht weliswaar verboden, maar de uitbater ontweek dat handig door de ingang van het hotel om de hoek, aan de Parallelweg, te plaatsen (de hoofdingang bevindt zich daar nog altijd). Dat was toen nog grondgebied van de gemeente Meerssen, waar spelen wel was toegestaan.

De Stationsstraat is deel van de zogenaamde *Percée* (doorbraak). In 1867 besloot het Rijk om de status van Maastricht als vestingstad te beëindigen en konden de volop aanwezige vestingwerken worden gesloopt om een weg aan te leggen tussen de Sint-Servaasbrug verderop en de plek waar nu het station staat. Andere steden konden pas uitbreiden na de Vestingwet 1874. Dat wil niet zeggen dat de Maastrichtenaren veel haast maakten: het duurde nog tot 1881 voor de weg klaar was.

- Loop verder rechtdoor en steek de Alexander Battalaan over. Kijk 20m na het kruispunt even naar het hotel aan de overzijde.

Nr. 32, nu deel van het hotel, is het geboortehuis van Robert H.W. Regout (1896-1942), priester én hoogleraar internationaal recht in Nijmegen. Hij promoveerde op de rechtvaardige oorlog. De titel van zijn inaugurele

rede op 28 februari 1940 luidde: 'Is er grond voor vertrouwen in de toekomst van het Volkenrecht?', een vraag die niet bepaald aan actualiteit heeft ingeboet. Vanwege zijn kritische houding jegens de Duitse bezetter werd Regout in juni 1940 gearresteerd; hij overleed in concentratiekamp Dachau.

- Loop 40m door tot het kruispunt met de brede Wilhelminasingel.

Hier, midden in het stadsdeel Wyck, staat het Mariamonument van de Belgische architect Albert Termote. Het monument verbeeldt vier bisschoppen uit de tijd dat Maastricht een bisschopsstad was (ruwweg tussen 400 en 800). De beeldengroep werd in 1952 ingezegend door de hulpbisschop van Roermond. Dat gebeurde na een processie vanaf het stadhuis en een toespraak van de burgemeester. Kennelijk was de scheiding van kerk en staat in die tijd in Maastricht nog niet helemaal op orde.

In vroeger tijden was dit een drukke en gevaarlijke rotonde. Ondanks de onmiddellijke nabijheid van Maria vonden er alleen al in 1957 26 ongevallen plaats. Een plan uit 1959 om het monument te verplaatsen en de plek zo veiliger te maken voor het verkeer haalde het echter niet.

- Steek – veilig dankzij de stoplichten – over en ga dan links via het trottoir van de parallelweg de Wilhelminasingel op (volg bordje 'Bonnefantennuseum'). De statige huizen aan deze singel zijn rond 1900 gebouwd voor de betere kringen.

Houd halt bij de struikelsteentjes voor de Joodse families Kirchheimer en Kozenicki. Na hun vlucht uit Duitsland woonden zij hier in het koosjere Hotel Wilhelmina (nr. 88-90).

Iets verder, op nr. 100, was vanaf 1958 het kantoor van de bekende strafpleiter Max Moszkowicz (1926-2022) gevestigd. Hij leidde hier veel bekende strafrechtadvocaten op, waaronder Piet Doedens,

Geert-Jan Knoops en Theo Hiddema. Die laatste vestigde zich schuin tegenover zijn leermeester aan de overkant van de straat (nr. 109).

- Loop verder rechtdoor en ga na nr. 118 rechts het Hoogbrugplein op en daarna rechtdoor de Hoogbrugstraat in.

Op de andere hoek van het Hoogbrugplein is in gebouw 'Arco Íris' het Juridisch Loket gevestigd. Het loket geeft gratis juridisch advies. Dat kan van pas komen want aan Hoogbrugstraat 4 ligt coffeeshop Mary Jane. Het is een van de talrijke coffeeshops in een stad die lange tijd veel drugstoeristen trok. Nog altijd verbiedt de Opiumwet 1928 zowel de koop als het gebruik van softdrugs. Bezitten en gebruiken van een kleine hoeveelheid wordt echter gedoogd en coffeeshops mogen onder strenge voorwaarden ook wiet en hasj verkopen. Sinds 2013 mag dat alleen niet meer aan wie geen woonadres in Nederland heeft.

Verderop links komt u eerst langs de rode gevel van het voormalige Sint-Gillishospitaal (nr. 37) en daarna langs de Poort van Beusdael (nr. 43). In tijden van oorlog of ander gevaar was dit het toevluchtshuis van de heren van kasteel Beusdael bij Sippenaeken. In de 16^{de} eeuw kwamen die heren uit het magistratengeslacht Colyn: veel telgen van deze familie schopten het tot burgemeester van Aken. In de jaren 1970 was hier de Raad voor de Kinderbescherming gevestigd.

- Ga op de kruising 50m rechtdoor. Werp rechts een blik op de fraaie (ietwat kromlopende) Rechtstraat. Deze ontleent haar naam niet aan het recht, maar aan de middeleeuwse aanduiding *platea recta* (Latijn voor rechte straat). In deze oudste straat van Wyck zijn tachtig rijksmonumenten te zien, maar de jurist loopt 10m rechtdoor in Waterpoort. Ga daarna vóór restaurant Kobe links (Ruiterij) richting het hotel.

Dit hotel (nu Crowne Plaza Maastricht) werd in 1977 geopend. De beschikbare hotelcapaciteit in de stad werd daarmee in één klap verdubbeld naar vijfhonderd

bedden; inmiddels telt Maastricht er zesduizend. Bij de eerste Europese top in Maastricht in maart 1981 logeerden hier de regeringsleiders van de (toen nog maar) tien lidstaten van de EEG, waaronder de Franse President Giscard d'Estaing, de Duitse bondskanselier Schmidt en de Britse premier Thatcher. Voor hen werd goed gezorgd, maar 150 aanwezige journalisten liepen een voedselvergiftiging op bij het hen door de stad aangeboden buffet. In de aardappelsalade geleverd door Gemeenschapshuis De Koepel in de wijk Heer bleken zich diverse haarden van salmonella te bevinden. De keuken van De Koepel werd daarna op grond van het Besluit Warenwet gesloten.



Europese top in 1981

Onder juristen geniet het hotel bekendheid vanwege het arrest De Ruijterij/MBO-Ruiters (1996). Aannemer MBO claimde bijna € 4 miljoen van de eigenaar van het hotel omdat deze de onderhandelingen over een uitbreiding ongeoorloofd zou hebben afgebroken. De uitspraak van de Hoge Raad is nog altijd verplichte studiestof omdat de Hoge Raad aangaf dat ook als afbreken van de onderhandelingen niet onaanvaardbaar is, dit toch kan leiden tot de plicht om schadevergoeding te betalen.

- We laten deze juridische finesse voor wat die is, gaan 10m links langs het hotel en dan gelijk rechts tot we via de treden omhoog op Plein 1992 belanden.

De naam Plein 1992 herinnert aan het Verdrag van Maastricht dat op 7 februari 1992 in het Gouvernement aan de Maas werd getekend. Het betekende onder meer de geboorte van de euro en van een Europees burgerschap. In de bestrating liggen tegels met het €-teken en het jaartal 1992.

U staat nu op de plek waar tussen 1850 en 1987 serviezen en sanitair werden gemaakt door de aardewerkfabriek Société Céramique. De huidige wijk Céramique werd gebouwd naar een masterplan van architect Jo Coenen. Links ligt Centre Céramique met stadsbibliotheek en Maastricht Museum. Iets verderop, in appartementencomplex Patio Sevilla, stortten op 24 april 2003 vijf balkons naar beneden, waarbij twee personen om het leven kwamen. Dit bleek veroorzaakt door een ondeugdelijke constructie met slechts drie in plaats van de vier bij balkons vereiste steunpunten. De hoofdconstructeur werd veroordeeld tot een geldboete wegens dood door schuld.

- Ga rechts de Hoeg Br  gk op. De luie treden maken dat niet gemakkelijk. De brug, ontworpen door de Luikse architect René Greisch, ligt hier sinds 2003. Kijk al wandelend achtereenvolgens links en rechts.

Links, aan de oostkant van de rivier, liggen achtereenvolgens het gebouw Stoa (2002) van architect Luigi Snozzi (het langste woongebouw van Maastricht), het Bonnefantenmuseum (1995) naar ontwerp van Aldo Rossi en, achter de brug, de markante lessenaarsdaken van het al genoemde Gouvernement aan de Maas. Dit gebouw is sinds 1986 de zetel van Provinciale Staten, Gedeputeerde Staten en gouverneur. Alleen in de provincie Limburg heet de Commissaris van de Koning ook gouverneur, een herinnering aan de tijd van de militaire gouverneurs die de stad sinds 1567 huisvestte. Het Gouvernement was op 9 en 10 december 1991 de locatie van de tweede Europese top die in de stad plaatsvond – die keer zonder salmonella maar mét een beroemd verdrag als resultaat. Het Nederlandse exemplaar van het verdrag kan daar worden bezichtigd.

Rechts is er mooi uitzicht op de Sint-Servaasbrug of *Aw Brögg* uit 1298, de oudste brug van Nederland. Tweeduizend jaar geleden bouwden de Romeinen 100m ten zuiden van de huidige brug (ter hoogte van de zuil met kop van een Romeinse leeuw links bij de aanlegsteiger) een houten brug over de Maas op de weg tussen Keulen en Boulogne-sur-Mer: de Via Belgica. Dankzij deze *Mosae Trajectum* (letterlijk oversteek bij de Maas) groeide Maastricht in de middeleeuwen uit tot een plek van uitzonderlijk strategisch belang: het was – zelfs tot in de twintigste eeuw – de enige vaste oeververbinding tussen Luik en de Noordzee. Zo'n brug onderhouden kostte veel geld; daarom moest gedurende vele eeuwen tol worden betaald door wie er overheen wilde. Genoeg leverde dat niet op: in de achttiende eeuw werd elke Maastrichtse burger zelfs verplicht om bij testament een rijksdaalder na te laten voor het onderhoud.

- Ga onderaan de treden met de kromming van het pad links door het park (pad 'De Boompjes') richting de Jekertoren. Loop dan 10m links (Vijfkoppen) tot de brug over de rivier de Jeker. Hier is goed uitzicht op het halfronde bolwerk voor u. Wie wil kan via de treden omhoog.

Op dit rondeel De Vijf Koppen werden in juni 1638 de afgehakte hoofden van de vijf hoofdschuldigen aan het zogenaamde Verraad van Maastricht op een staak gestoken en te kijk gezet. Nadat de stad in 1632 door 'stedendwinger' prins Frederik Hendrik op de Spanjaarden was veroverd en Maastricht een vooruitgeschoven vesting van de Nederlandse Republiek was geworden, bleven de Spanjaarden (nog altijd gelegen bij fort Navagne bij Eijsden) proberen om de stad in handen te krijgen. Zij kregen hulp van binnenuit, maar de verraders – waaronder de franciscaner pater Vinck, uiteraard even katholiek als de Spanjaarden – werden ontdekt en door de krijgswaad ter dood veroordeeld. De overige minderbroeders franciscanen werden de stad uitgejaagd en keerden pas decennia later weer terug.



Terechtstelling na het Verraad van Maastricht

● Keer om en loop links richting de Helpoort.

De Helpoort was deel van de eerste stadsmuur, gebouwd rond het jaar 1230. Van de dertien poorten is alleen deze nog over. Het is de oudste nog bestaande stadspoort in Nederland. De Helpoort behield lang haar militaire betekenis omdat zij ook deel was van de tweede omwalling van de stad die al in 1294 begon.

● Ga door de poort en dan rechtdoor de pittoreske Sint Bernardusstraat in.

Net als een groot deel van de rest van de binnenstad is de Sint Bernardusstraat niet alleen pittoresk, maar ook gevaarlijk. Op 8 juni 2011 wandelde ter hoogte van nr. 33-35 een vrouw met in de ene hand de riem van haar aangelijnde hond en in de andere hand een wandelstok. Die stok hielp niet erg: ze bleef met haar schoen achter een kinderkopje haken, viel en liep daarbij letsel op aan haar gebit en linkerknie. Zij sprak de gemeente Maastricht aan tot vergoeding van de schade: de gemeente zou bewust een slecht wegdek met kasseien hebben laten bestaan om het historisch karakter van de straat te bewaren en zo onnodig gevaar hebben gecreëerd voor voetgangers. De Rechtbank Limburg wees de claim af: het slachtoffer kon niet aangeven achter welke opstaande steen haar voet precies was blijven steken.

Loop – voorzichtig! – verder. Op nr. 13 is *Pension de Ponti*, het hoofdkwartier van Eva en Wolfs in de televisieserie Flikken Maastricht.

- Ga aan het einde van de straat links op het Onze-Lieve-Vrouweplein, dat wordt gedomineerd door de Onze-Lieve-Vrouwebasiliek. Loop langs de kerk en ga dan rechts tot u voor de ingang staat.

Dit is een van de oudste gedeelten van de stad: op de plek van de kerk en de straatjes ten noorden ervan lag tussen 333 en de 10de eeuw het Romeinse *castellum*, compleet met muren en verdedigingsgracht. Ook daarvoor was hier al een kleine Romeinse nederzetting ter bescherming van de brug over de Maas. Zes meter onder de grond zijn de overblijfselen van Romeins Maastricht nog altijd aanwezig. In de museumkelder van hotel Derlon (Onze-Lieve-Vrouweplein 6; geen deel van de wandeling) zijn enkele resten te bewonderen.

De Luikse bisschop Notger gaf rond het jaar 1000 opdracht tot de bouw van de ‘Slevrouwe’, zoals de Maastrichtenaren haar noemen. De kerk is juridisch van groot belang. Maar liefst bijna 600 jaar lang – tussen 1204 en 1794 – werd de stad geregeerd door twee machthebbers: de prins-bisschop van Luik en de hertog van Brabant (vanaf 1632 de Staten-Generaal van de Republiek der Verenigde Nederlanden). Deze ‘tweeherigheid’ was gebaseerd op een uitspraak uit 1132 van keizer van het heilige Roomse rijk Lotharius III in een geschil tussen het kapittel van Onze-Lieve-Vrouwe en dat van Sint-Servaas (de concurrerende kerk verderop). De keizer bevestigde dat sommige inwoners van de stad onder zijn gezag (en later onder dat van diens leenman de hertog van Brabant) vielen – de *homines imperii* – en in de Sint-Servaas ter kerke moesten gaan, terwijl andere inwoners – de *homines episcopi* – onder het gezag vielen van de bisschop van Luik en zich moesten behelpen met de Onze-Lieve-Vrouwe. Dit werd bevestigd in een verdrag, de zogenaamde Alde Caerte uit 1284 (die hier in de kerk werd bewaard). Zoiets nieuwerwets als rechtsgelijkheid voor alle burgers bestond in de middeleeuwen dus niet:

onder welk recht men viel, hing af van diens ‘nativiteit’ (uit welke moeder men geboren was: kinderen uit een Luikse moeder waren Luiks), in welke wijk men woonde en van iemands hoedanigheid (geestelijke, soldaat, reiziger, oude van dagen). Uit rijke Maastrichtse families afkomstige jongelingen die gingen studeren werden dan weer berecht door de academische rechtbank van hun universiteit (zoals die van Parijs of Keulen). Dit alles leidde tot een nogal complexe rechtstoestand.



Alde Caerte

- Het portaal dat leidt naar de Mérodekapel is de ingang tot de kerk. Zet twee stappen het portaal in en kijk links.

Het 13de-eeuwse reliëf aan de muur toont een juridisch belangwekkend tafereel: een leenman die met zijn hand op relieken trouw zweert aan zijn leenheer de Koning.

Dit reliëf was tot eind 19de eeuw aan de buitenmuur van de apsis (de halfronde achterzijde van de kerk) ingemetseld. Op die plek – in de open lucht – werd in de middeleeuwen ook recht gesproken in geschillen met de gebruikers van de grond van het kapittel (onder meer gelegen in Bemelen en Veldwezelt). De oorspronkelijke herkomst van het – niet-religieuze – reliëf is overigens een groot raadsel; gespeculeerd wordt zelfs dat het deel was van de oude Romeinse brug.

- Verlaat het portaal en loop schuin rechts over het plein naar de noordwestelijke hoek. Ietwat verscholen staat daar de voormalige wolwaag (nr. 27a).

Vanaf 1721 was dit het middelpunt van de lakenhandel: alleen stoffen die op deze plek waren gewogen en gekeurd, mochten worden verhandeld. Dat werd uiteraard ook ingegeven door de wens van de overheid om accijnzen te innen. Aan de voorgevel prijken de wapens van de Luikse prins-bisschop en van de Staten-Generaal. De jurist kan goed uit de voeten met het chronogram onder de weegschaal: hoC ponDere CVIqVe sVVM ('op deze waag krijgt ieder het zijne').

Wie nog even de Bredestraat inkijkt, ziet rechts de voormalige schouwburg de Bonbonnière. Op 24 juni 1949 vond hier de jaarvergadering van de Nederlandse Juristen-Vereniging plaats. Dat was een historische dag: toenmalig Minister van Justitie Wijers deelde mee dat de handelingsonbekwaamheid van de gehuwde vrouw zou worden opgeheven. Zijn wetsvoorstel werd in 1956 tot wet. Tot dat moment hadden getrouwde vrouwen toestemming van hun echtgenoot nodig om geldige rechtshandelingen te kunnen verrichten.

- Draai om. Op de hoek met de Wolfstraat ligt bistro De Comedie (nr. 30).

In de middeleeuwen was op deze plek de bank van lening of *lommerd* gevestigd. Het was de plek waar men geld kon lenen, meestal tegen onderpand zoals juwelen of kleren. Al in 1362 trad ene Petrus de Stochheim hier op als bankier; daarna waren het vooral uit Noord-Italië

afkomstige bankiers (de naam lommerd verwijst naar inwoners van Lombardije). Zij hadden meer financiële kennis en kapitaal dan autochtone geldverstrekkers en werden vanaf de 14^{de} eeuw actief door lokale heersers naar deze contreien gehaald. De lombardhouder kon zijn beroep niet zomaar uitoefenen, maar had een vergunning nodig van het stedelijk gezag. Dat kon zo ook enige controle uitoefenen en proberen om woekerrentes te voorkomen.

- Ga bij nr. 27 rechts de hoek om en loop terug over het plein. Loop langs de cafés en Studio Europa Maastricht (nr. 22), een denktank over Europees beleid en recht. Ga dan schuin rechtdoor de Koestraat in en aan het einde rechts in de Stenenbrug.

U passeert de bisschopsmolen, een molen op de Jeker. De naam bisschopsmolen stamt waarschijnlijk uit de 11de eeuw. Godfried van Bouillon was toen de eigenaar en zou de molen hebben verpand aan de bisschop van Luik om zo zijn beroemde kruistocht naar Jeruzalem te kunnen financieren. In de pandovereenkomst stond dat de bisschop eigenaar zou worden als Godfried niet van de kruistocht zou terugkeren. In 1099 stierf hij in Jeruzalem en werd de molen dus de bisschopsmolen.

- Sla linksaf in de Sint Pieterstraat. Schuin links is het oude klooster (1300) van de minderbroeders (nu het Rijksarchief in Limburg) en rechts de Waalse kerk (1732).

De al genoemde Alde Caerte bevindt zich helaas niet in dit archief. Wel was in de jaren 1960 aan Sint Pieterstraat 21 de berichte galerie Cooc gevestigd. Op 26 juni 1968 sloot de zedenpolitie het pand: kunstenaar Hans Frisch (1941-2012) organiseerde hier de 'Levende Opjekten Sjo', inclusief een dans van twee vrouwen in doorzichtig plastic waarvan zij zich tijdens het optreden langzaam ontdeden. De politie trad uiteraard pas op toen de show was afgelopen.



Hoes van LP Levende Opjekten Sjoon

Géén deel van de route is het gedenkteken (1926) voor de 450 Franse vluchtelingen die tijdens de Eerste Wereldoorlog in Nederland overleden voor zij veilig konden terugkeren naar hun thuisland. Maastricht was in het neutrale Nederland de dichtstbijzijnde veilige stad voor Fransen en Belgen die het oorlogsgeweld wilden ontvluchten. Zo zochten in 1914 maar liefst 14.000 Belgen onderdak in Maastricht (in een stad van toen 38.000 inwoners). Daarop volgde een door de overheid georganiseerde spreiding over Nederland – een spreidingswet was daarvoor niet nodig. Wie het monument wil zien, loopt 200 meter verder in de Sint Pieterstraat. Het staat direct achter de ANWB-herinneringsboom aan het Henri Hijmanspark. Keer daarna terug op uw schreden.

● Ga na 40m rechts in het Lang Grachtje (Laank Gresje).

Hier staat nog een lang deel van de eerste stadsmuur. Tot aan het begin van de 20ste eeuw huisden armen in de muurbogen: zij sloten die af en creëerden zo piepkleine woningen. Witgepleisterde huizen zoals rechts komen in Maastricht veel voor. Een Raadsbesluit uit 1784 verplichtte inwoners die hun huis wilden verven om dat te doen in de kleur wit: dat reflecteert en zo kon worden bespaard op olie in de straatlantaarns.

● Ga op de ongelijke viersprong links in de Grote Looiersstraat. Neem het middenpad.

We zijn hier in het hart van het Jekerkwartier, nu het Quartier Latin van Maastricht, maar tot in de jaren 1970 een sterk verpauperde wijk. Op de kop van de straat staat het beeld 'levensvreugd' (1957) van Willem Hofhuizen. Het stelt een moeder met drie kinderen voor; in deze arme buurt werd het door de bewoners al snel omgedoopt tot het 'Monumint van de Kinderbijslag'.

Rechts bij nr. 22 (Looiershof) was de ingang van vermicelli- en macaronifabriek Bauduin, inmiddels omgetoverd tot luxe appartementen. Aan de linkerzijde van de straat waren veel *bouwen*, huizen waar in kleine kamers grote arbeidersgezinnen woonden. Nr. 11 was bijvoorbeeld zo'n mensenpakhuis. Eén inkomen was doorgaans niet genoeg om de kinderschaar te voeden, zodat beide echtgenoten moesten werken. Om hen daartoe in staat te stellen werd in 1914 de (katholieke) crèche Juliana gesticht. De crèche bestaat nog altijd (nu te vinden op nr. 23).

Het grote witgepleisterde gebouw links (nr. 17) is gebouwd als katholiek armenhuis (1757). Het huisvest sinds 2003 de bibliotheek van de Universiteit Maastricht. Het pand kent een roerige, ook juridische geschiedenis. Na de bevrijding van Maastricht op 14 september 1944 werd het jarenlang gebruikt als kamp voor politieke gevangenen (lees: vooral NSB'ers). In kamp 'De Grootte Looier' zaten op een bepaald moment 2600 mensen onder erbarmelijke omstandigheden gevangen, veel te veel voor dit pand. Gelukkig werd het Europees Hof voor de Rechten van de Mens pas in 1959 opgericht. In 1970 werd het pand kortstondig gekraakt en heette toen opnieuw 'De Grote Looier'.

- **Loop de Grote Looiersstraat verder uit. Direct na het beeld van de lokale operetteschrijver Fons Olterdissen is een kruising.**

Schuin rechts voor u (De Bosquetplein) is in het voormalig Grauwzustersklooster het Natuurhistorisch Museum gevestigd. Het museum is misschien wel het bekendst om wat het *niet* heeft. In 1778 werd in